

TEMA 3 STÖDMATERIAL

Frågeguide – hur du bemöter och frågar en elev om våld

Tänk på att när du frågar en elev om misstänkt våld så handlar det både om

- att bekräfta elevens upplevelser
- att följa upp situationen för att få mer information om vad som kan ha hänt.

Våga lyssna, ställa frågor och behåll lugnet

Det är viktigt att du vågar ställa frågor, lyssna lugnt på svaren som eleven ger och att du visar genom att bekräfta att du tror på hen och vill höra mer om det eleven berättar för dig.

Du kan bekräfta eleven genom att till exempel säga:

- ”Jag förstår att du känner dig ... arg, ledsen, rädd, orolig. Det kan kännas så.”
- ”Jag hör vad du berättar och det där behöver en vuxen hjälpa dig med.”
- ”Våld är alltid fel.”
- ”Det som har hänt är aldrig ditt fel.”
- ”Det är modigt av dig att berätta.”

Tänk på att inte kritisera våldsutövaren inför eleven och lägg inte in dina egna värderingar i samtalet. Skilj på person och handlingen där det är handlingen som är fel, inte personen. Det är elevens och hens upplevelser som hela tiden ska stå i fokus för ditt intresse. Försök att inte visa om du blir upprörd, ledsen eller arg. Det är du som ska stå för tryggheten och stabiliteten. Lyssna på elevens funderingar: om eleven exempelvis är rädd att våldet ska fortsätta eller att pappa eller mamma kommer att hamna i fängelse.

De här frågorna kan du ställa till eleven

Ställ de här frågorna om du känner vag oro för eleven

Ställ öppna frågor till eleven. Öppna frågor har inga givna svar som ja eller nej utan är till för att locka fram mer information om elevens situation. Exempel på öppna frågor är:

- ”Varför är du ledsen?”
- ”Hur mår du?”
- ”Hur har du det hemma?”
- ”Berätta om hur en vanlig dag ser ut hos dig?”
- ”Har det hänt något hemma eller i skolan? Berätta.”
Du kan fråga *var*, *när* och *vem* som har utsatt eleven men fråga inte om detaljer.
- ”Vad gör ni på helgerna? ”Ledighet och lov”?”
- ”Jag ser att du inte verkar må bra/ är stressad eller orolig, är det något du vill berätta om?”
- ”Jag finns här om det är något du vill berätta. Ibland kan det ha hänt något som man behöver hjälp med. Jag lyssnar gärna på dig om du vill berätta.”
- ”Jag frågar för jag vet att många ungdomar kan må dåligt om någon eller något utsätter dem för våld. Jag vill veta hur du har det?” (Normalisera ämnet.)

Visa eleven att du finns där och vill lyssna. Var lugn och låt hen berätta i sin egen takt. Låt eleven beskriva situationen och ställ de frågor som behövs för att du ska förstå.

Det kan behövas flera tillfällen för att eleven ska våga berätta. Det kan vara bättre att sluta samtalet om det helt låst sig för eleven och säga ”Vi kan prata någon annan gång, känns det ok för dig?”. Respektera tystnad.

Lova aldrig att ni kan ha en hemlighet ihop eftersom du kan behöva gå vidare med elevens situation.

Ställ de här frågorna om du känner stark oro för eleven

Här kan du behöva ställa mer direkta frågor för att kunna bedöma om eleven är i behov av skydd.

Inled med en generaliserande fråga, till exempel:

- ”Jag är van vid att prata om saker som man kan vara rädd för, till exempel om att någon gör andra illa eller beter sig dumt. Har du varit med om sådant någon gång?” Följ upp elevens svar: ”Kan du berätta mer om vad som hände?”
- ”En del ungdomar har varit med om att föräldrar bråkar mycket eller slåss när de är osams. Har du varit med om det någon gång? Berätta vad som hände.”

Det är också viktigt att läraren fokuserar på elevens egen upplevelse. Det gör du genom att ställa frågor som ”har du blivit rädd någon gång?”, ”är du rädd?” och så vidare.

Några exempel på direkta frågor:

- ”Har någon slagit, sparkat, skrämt eller dragit dig i håret?” (försök använda konkreta ord som slagit, knuffat och liknande. Ett begrepp som ”gjort dig illa” kan vara för abstrakt även för en ungdom.
- ”Jag ser att du har ett blåmärke armen, vet du hur du fick det?”
- ”Jag undrar lite, är det något som har hänt dig?”
- ”Är du rädd för någon eller något?”

Kom ihåg!

Fråga alltid om våldet pågår nu.

Sammanfatta för eleven vad hen berättat och fråga om du förstått det rätt.

Att fråga om våld är viktigt för att få kännedom om att en elev far illa. Men det är inte bara svaren som är betydelsefulla. Hur eleven reagerar på frågorna och deltar i samtalet kan också ge viktig information om elevens situation och mående.